

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

ÚNOR 2021

Europoslanci zkritizovali návštěvu Josepha Borrella v Moskvě

Po návštěvě šefa zahraniční politiky EU v Moskvě zkritizovali europoslanci v rámci Plenárního zasedání dne 9. února Radu za to, že dostatečně nereaguje na agresivní politiku Ruska. Ačkoliv se našli i členové Evropského parlamentu, kteří cestu Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku do Moskvy obhajovali, většina se shodla na tom, že návštěva proběhla v nevhodnou dobu. Josep Borell uvedl, že chtěl zjistit, zdali má ruská strana zájem negativní vývoj vztahu mezi EU a Ruskem řešit, ale po návštěvě dospěl k závěru, že tomu tak není. Europoslanci taktéž odsoudili tiskovou konferenci Vysokého představitele s ruským ministrem zahraničí Lavrovem, která dle jejich názoru nepřispěla ke zlepšení pozice EU. Dále zkritizovali absenci důraznějších opatření proti Rusku a výstavbu plynovodu Nord Stream II.

Projev Josepha Borella v rámci Plenárního zasedání EP je k dispozici zde: <https://www.europarl.europa.eu/plenary/en/vod.html?mode=unit&vodLanguage=EN&vodId=b7c1d49d-442a-8134-e129-06636f1f2e5b&date=20210209#>

Regulace sociálních sítí na ochranu svobody projevu

Dne 10. února se v Evropském parlamentu uskutečnila rozprava za přítomnosti Any Paula Zacarias, zástupkyně Portugalského předsednictví v Radě a komisařky pro hodnoty a transparentnost, Věry Jourové. Europoslanci v rámci rozpravy vyzývali k dohledu nad technologickými giganty, a to jednak aby byla zaručena svoboda projevu, ale také s ohledem na jejich politický vliv. Panovala shoda na tom, že sociální média mají výrazný vliv na svobodu projevu, pravidla i transparentnost technologických postupů jsou nedostatečná a je potřeba zajistit právní jistotu při odstraňování obsahu ze sociálních platforem. Rozhodnutí o odstranění obsahu by měly vydávat demokratické orgány, a ne soukromé společnosti. Europoslanci naléhali na Komisi, aby toto téma zahrnula do návrhu nařízení o digitálních službách, nařízení o digitálních trzích a Akčního plánu v oblasti demokracie.

Více informací je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210204IPR97120/regulate-social-media-platforms-to-defend-democracy-meps-say>

Výroční posouzení Komise ohledně spolupráce v oblasti navracení a zpětného přebírání osob

Zpětné přebírání osob a jejich účinné navracení je základem spolupráce v oblasti migrace mezi EU a partnerskými zeměmi mimo EU. Nový pakt o migraci a azylu cílí i na zlepšení spolupráce v rámci EU. Na základě Nového paktu o migraci a azylu Komise předkládá Radě roční posouzení ohledně spolupráce s partnerskými zeměmi při zpětném přebírání osob. Toto posouzení zveřejněné Komisí dne 10. února vychází ze souboru ukazatelů zohledňujícího všechny fáze procesu zpětného přebírání osob a lze ho nalézt ve vízovém kodexu. Obsahuje shrnutí výzev a překážek, kterým EU při procesu zpětného přebírání a navracení čelí. Dále se zabývá spoluprací EU s partnerskými zeměmi a možnostmi, jak ji vylepšit. Lze v něm nalézt také přehled dalších kroků, které je možné učinit k odstranění překážek. Po zhodnocení situace může Komise navrhnout restriktivnější, nebo naopak nebo příznivější vízová opatření vůči konkrétní partnerské zemi.

Text sdělení ohledně posílení spolupráce je v anglickém jazyce k dispozici zde: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/pdf/10022021_communication_on_enhancing_cooperation_on_return_and_readmission_com-2021-56_en.pdf

Mandát Rady k úpravě pravidel v oblasti soukromí a elektronických komunikací

Rada (Coreper) se dne 10. února dohodla na mandátu k jednání o revidovaných pravidlech v oblasti ochrany soukromí a důvěrnosti při využívání služeb elektronických komunikací. Tato aktualizovaná pravidla ve formě nařízení týkající se soukromí a elektronických komunikací budou definovat případy, v nichž mohou poskytovatelé služeb zpracovávat data elektronických komunikací nebo mít přístup k údajům uloženým na zařízeních koncových uživatelů. Na základě této dohody může portugalské předsednictví začít rozhovory s Evropským parlamentem ohledně konečného znění. Návrhem nařízení o soukromí a elektronických komunikacích bude stávající směrnice o soukromí a elektronických komunikacích zrušena. Jakožto lex specialis k obecnému nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) bude navrhované nařízení konkretizovat nařízení GDPR a doplňovat jej. Například na rozdíl od nařízení GDPR se řada ustanovení nařízení o soukromí a elektronických komunikacích bude vztahovat na fyzické i právnické osoby. Na základě mandátu Rady se bude nařízení vztahovat na obsah elektronických komunikací přenášený prostřednictvím veřejně dostupných služeb a sítí a na metadata, která s komunikací souvisejí. Metadata zahrnují například informace o místě, čase a příjemci komunikace. Jsou považována za potenciálně stejně citlivá, jako je obsah. Pravidla se budou vztahovat i na data přenášená mezi stroji prostřednictvím veřejné sítě, a to v případě, že se budou koncoví uživatelé nacházet v EU. To se týká i případů, kdy ke zpracování dochází mimo EU nebo kdy je poskytovatel služeb usazen nebo se nachází mimo EU. Hlavním pravidlem je, že data elektronických komunikací budou důvěrná. Jakékoli zasahování do dat, včetně odposlechu, monitorování a zpracování dat jinou osobou než koncovým uživatelem, bude zakázáno, s výjimkou případů, které budou tímto nařízením

povoleny. Povolené zpracování dat elektronických komunikací bez souhlasu uživatele zahrnuje například zajištění integrity komunikačních služeb, kontrolu přítomnosti malwaru či virů nebo případy, kdy je poskytovatel služeb vázán právními předpisy EU nebo členských států souvisejících s trestním stíháním nebo předcházení hrozbám pro veřejnou bezpečnost.

Zpracování metadat bude možné například k odhalení podvodného užívání nebo k ochraně životně důležitých zájmů uživatelů v případě katastrof. Dále nařízení upravuje možnost volby uživatele ohledně cookies a podobných identifikátorů. Uživatel by dle nařízení měl mít skutečnou možnost volby. Zpoplatnění obsahu jako alternativa k souhlasu s používáním cookies pro další účely je povolena. Uživatel bude mít také možnost v rámci nastavení svého prohlížeče zařadit jednoho nebo několik poskytovatelů na seznam povolených stránek a tím udělit souhlas s používáním určitých typů cookies. Nařízení se bude dále týkat i identifikace volající linky, veřejných seznamů nebo nevyžádaného a přímého marketingu. Nařízení po schválení vstoupí v platnost 20 dní po vyhlášení v Úředním věstníku EU a účinnosti nabude o dva roky později.

Návrh nařízení je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6087-2021-INIT/en/pdf>

Usnesení EP k pokroku v oblasti práv žen

Evropský Parlament vydal dne 11. února usnesení ohledně pokroku v oblasti práv žen za posledních 25 let. Poslanci se shodli na tom, že ač k nějakému pokroku došlo, není dostatečný. Parlament vyjádřil znepokojení nad tím, že současná pandemie prohlubuje nerovnost žen a mužů. Počet případů domácího násilí v době pandemie stoupá a Parlament proto vyzývá k ratifikaci Istanbulské úmluvy a předložení směrnice EU o prevenci a boji proti všem formám násilí na základě pohlaví. Dodávají, že je třeba bojovat s online násilím, které se dotýká hlavně žen a dívek. Zdůraznili nutnost přijetí směrnice ohledně počtu žen ve výkonných orgánech obchodních společností a jejich vyvážené zastoupení ve výkonných, zákonodárných a správních orgánech, stejně tak jako přijetí právních předpisů ohledně transparentnosti mezd. Poslanci odsoudili zákaz potratů v Polsku a podotkli, že všeobecný přístup ke zdravotní péči je lidským právem.

Úplný text usnesení je k dispozici v českém jazyce zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0058_CS.html

Změna Nařízení o prosazování práva v oblasti obchodu

Od 13. února začalo platit pozměněné nařízení o výkonu práv Unie za účelem uplatňování a prosazování pravidel mezinárodního obchodu. Návrh na změnu stávajícího nařízení o prosazování pravidel přišel v reakci na blokování operací Odvolacího orgánu WTO. Stávající nařízení, které tvoří v rámci práva EU základ pro přijetí protipatření v oblasti obchodu, vyžaduje, aby byl spor nejprve veden prostřednictvím postupů WTO, včetně fáze odvolání, než může zareagovat Unie. Absence fungujícího Odvolacího orgánu WTO umožňuje členům WTO vyhnout se povinností i závaznému rozhodnutí tím, že se proti zprávě skupiny odborníků jednoduše odvolají. Revidované nařízení umožňuje EU reagovat i v případě, že WTO

nevydá konečné rozhodnutí kvůli tomu, že jiný člen WTO postup řešení sporu blokuje tím, že se odvolává u nefungujícího Odvolacího orgánu a nesouhlasí s alternativním rozhodčím řízením v rámci dohody WTO o řešení sporů. Změna nařízení konkrétně rozšiřuje jeho působnost a má zajistit účinnější obranu zájmů EU. Nová pravidla konkrétně zavádí možnosti EU aktivně chránit své obchodní zájmy ve Světové obchodní organizaci (WTO) a v rámci dvoustranných dohod, pokud navzdory jejímu úsilí dodržovat v dobré víře příslušné postupy pro řešení sporů dojde k zablokování obchodního sporu (předtím nařízení umožňovalo reagovat až po dokončení postupů pro řešení sporů), a rozšíření oblasti působnosti nařízení a případných obchodněpolitických protipatření na služby a některé obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví (předtím nařízení umožňovalo pouze protipatření na zboží).

Komise si dále ve svém pracovním programu pro letošní rok stanovila za cíl přijmout návrh protinátlakového mechanismu nejpozději do konce roku 2021.

Pozměněné nařízení je k dispozici v českém jazyce zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.049.01.0001.01.CES&toc=OJ%3AL%3A2021%3A049%3ATOC

Uznávání odborných kvalifikací: české předpisy jsou dle Komise v rozporu s právem EU

Evropská komise zaslala dne 18. února Česku dodatečné odůvodněné stanovisko ohledně nedodržování pravidel EU pro uznávání odborných kvalifikací (směrnice 2005/36/ES ve znění směrnice 2013/55/EU). Česko bylo upozorněno již v listopadu 2019, že v oblasti odborných kvalifikací není zajištěn soulad s právem EU a v červenci 2020 bylo v této souvislosti zahájeno řízení o nesplnění povinnosti před Soudním dvorem EU. České předpisy týkající se usazování, dočasného poskytování služeb a zvláštních požadavků na určité zdravotnické profese a dále postavení odborníků, jsou podle Komise v rozporu s pravidly EU. Komise odeslala 18. února 2021 dodatečné odůvodněné stanovisko jako reakci na stížnosti z české strany vznesené v počáteční fázi tohoto řízení. Nyní běží českým orgánům dvouměsíční lhůta na odpověď, do té doby je postoupení této věci Soudnímu dvoru odloženo.

Amsterodamský soud odmítl vykonat evropský zatýkací rozkaz Polska

Organizace Fair Trials zveřejnila dne 18. února článek, v němž informuje, že amsterodamský soud odmítl vykonat evropský zatýkací rozkaz zasláný Polskem v důsledku pochybností o dodržování principů právního státu v Polsku. Soud má konkrétně za to, že v tomto případě hrozí, že by vydané osobě nebylo zaručeno právo na spravedlivý proces. Dvoustupňový test byl vytvořen poté, co irský vrchní soud postoupil případ Artura Celmera Soudnímu dvoru. První částí testu je zjištění, že v právním systému vydávající země existují všeobecné a strukturální nedostatky, což znamená, že nezávislost soudnictví již není zaručena. Dle druhé části testu musí osoba musí také doložit, že je sama individuálně ohrožena nespravedlivým zacházením. Jedná se o prediktivní test a je na dotčené osobě, aby unesla důkazní

břemeno, i když může být velmi obtížné získat příslušné informace nebo právní pomoc v zemi, která žádá o její vydání. Amsterodamský soud tento přístup loni zpochybnil tím, že požádal Soudní dvůr, aby upustil od druhého kroku testu s ohledem na další zhoršení právního státu v Polsku. Jejich hlavním argumentem bylo, že druhý krok je nesmyslný, jsou-li obecné a systémové nedostatky tak závažné, že je bezpečné předpokládat, že se ve skutečnosti žádnému nedostane spravedlivého soudního řízení. SDEU však nebyl přesvědčen a zachoval svůj dvoustupňový test.

Minulý týden amsterodamský soud použil dvoustupňový test a dospěl k závěru, že v tomto případě existuje dostatek důkazů, které prokazují, že existuje reálné riziko, že se vyžádané osobě nedostane spravedlivého procesu, pokud bude předána Polsku. Důvodů je v tomto případě celá řada, včetně vyjádření polských politiků a polských médií k tomuto případu. Obviněný muž byl také jmenován a zmíněn ve zprávě Nejvyššího státního zástupce státním zástupcům. V této zprávě se uvádí, že kvůli tomuto případu bylo státním zástupcům v Polsku nařízeno provést pečlivou analýzu EZR vydaných nizozemskými orgány. Polské orgány rovněž navrhly, aby všechny EZR vydané Nizozemskem za tímto přístupem k vydání osob z Polska byly přezkoumány, protože Nizozemsko umožňuje eutanazii.

Rozsudek amsterodamského soudu je k dispozici v nizozemštině zde:

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2021:420%C2%A0>

Zpráva Fair Trials k tomuto případu pak zde:

<https://www.fairtrials.org/news/amsterdam-court-rejects-polish-european-arrest-warrant-request-over-rule-law-concerns>

Návrh předpisů v souvislosti s tokem osobních údajů do Spojeného království

Dne 19. února Komise zveřejnila návrh rozhodnutí vztahující se k předpisům o předávání osobních údajů do Spojeného království. Jedná se o rozhodnutí na základě obecného nařízení o ochraně osobních údajů a směrnice o prosazování práva. Návrhy nyní musí posoudit a schválit Evropský sbor pro ochranu osobních údajů a výbor složený ze zástupců členských států EU. Komise dospěla k závěru, že Spojené království zajišťuje v současnou chvíli rovnocennou úroveň ochrany osobních údajů jako EU, ale je nutné zavést mechanismy, které umožní reagovat na jakýkoli problematický vývoj systému Spojeného království. Navrhovaná rozhodnutí budou platit po dobu 4 let od přijetí a bude možné jejich platnost obnovit, pokud bude ochrana osobních údajů ve Spojeném království i nadále přiměřená. V současnou chvíli je ochrana osobních údajů zajištěna na základě dohody o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím. Tento prozatímní režim skončí 30. června 2021.

Pro ochranu osobních údajů v opačném směru, tedy ze Spojeného království do EU, VB schválila předpis platný od 1. ledna 2021, ve kterém Spojené království potvrzuje, že EU zajišťuje odpovídající úroveň ochrany a volný tok osobních údajů je tedy umožněn.

Návrh rozhodnutí – Nařízení o ochraně osobních údajů je v anglickém jazyce k dispozici zde: https://ec.europa.eu/info/files/draft-decision-adequate-protection-personal-data-united-kingdom-general-data-protection-regulation_en

Návrh rozhodnutí – Směrnice o prosazování práva je v anglickém jazyce k dispozici zde: https://ec.europa.eu/info/files/draft-decision-adequate-protection-personal-data-united-kingdom-law-enforcement-directive_en

Výroční závěry Rady o prioritách EU v rámci fór OSN pro lidská práva

Rada přijala dne 22. února závěry o prioritách EU v rámci fór OSN pro lidská práva na rok 2021. Závěry potvrzují závazek EU dodržovat, chránit a naplňovat lidská práva, demokracii a právní stát a jednomyslně podporovat systém OSN pro lidská práva jako jeden ze základních kamenů její vnější činnosti. Závěry obsahují podporu mandátu paní Michelle Bachelet, Vysoké komisařky OSN pro lidská práva. EU je připravena jednat, a to zejména v oblastech: svobody vyznání, potlačování jakýchkoliv forem diskriminace, ochrany práv menšin a zranitelných osob, rovnosti pohlaví, práva v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví, ochrany životního prostředí, v oblasti udržitelného rozvoje a dalších. EU rovněž vyjádřila svou podporu obráncům lidských práv a organizacím, jež se věnují vytváření preventivních opatření nebo se velkou měrou podílejí i na řešení nastalých situací. Závěry dále zmiňují záměr EU sledovat porušování lidských práv po celém světě, potřebu reagovat na ně a využívat k tomu všech dostupných nástrojů. EU chce pokračovat ve sledování dopadu digitálních technologií v oblasti lidských práv a vyzývá všechny státy k dodržování demokratických hodnot a právního státu.

Výroční závěry jsou v anglickém jazyce k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/media/48557/st06326-en21.pdf>

Závěry Rady o novém programu pro spotřebitele

Rada dne 22. února přijala své závěry ke sdělení Komise ohledně programu spotřebitelské politiky EU na období 2020-2025 nazvanou „Nový program pro spotřebitele: Posílení odolnosti spotřebitele pro udržitelné oživení“. Závěry udávají politické pokyny k opatřením, které Komise zahrnula do programu. Rada v nich klade důraz na přesah spotřebitelské problematiky do oblasti ekologie nebo digitální transformace. Důležitá je z pohledu Rady dostupnost udržitelných výrobků pro všechny spotřebitele a jejich trvanlivost, opravitelnost a recyklace. Rada dále dodává, že důvěra spotřebitelů bude důležitým prvkem v hospodářském oživení po krizi v důsledku pandemie. Shoduje se s Komisí, že je potřeba zabývat se bezpečností výrobků, právem na opravu a také zabránit nadměrnému zadlužování spotřebitelů. V oblasti ochrany spotřebitelů Rada podotýká, že je potřeba zajistit soulad s aktem o digitálních službách a podporuje záměr Komise upravit směrnici o obecné bezpečnosti výrobků. Dne 25. února se dále v rámci Rady uskutečnilo jednání ministrů odpovědných za vnitřní trh a průmysl, přičemž politická rozprava se zaměřila právě na program pro spotřebitele s cílem projednat úlohu podniků a spotřebitelů při podpoře hospodářského oživení a odolnosti.

Závěry Rady o novém programu pro spotřebitele jsou v anglickém jazyce k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/media/48560/st06364-en21.pdf>

Digitální budoucnost EU z pohledu EP

Evropský parlament projednal dne 22. února pozměňovací návrhy ke zprávě výboru IMCO o Vytváření digitální budoucnosti Evropy: odstraňování překážek fungování jednotného digitálního trhu a lepšího využívání umělé inteligence pro evropské spotřebitele. Europoslanci zdůraznili potřebu odstranit překážky fungování vnitřního trhu, především pro malé a střední podniky. Dále chtějí zajistit ochranu spotřebitelů a společností v digitálním prostředí. Shodli se také na tom, že je třeba pracovat na tom, aby byla EU světovým lídrem v oblasti digitálních inovací.

Devět výborů EP vypracuje k návrhu zprávy své stanovisko, o návrhu zprávy bude hlasovat výbor s největší pravděpodobností v dubnu tohoto roku.

Evropská rada pro výzkum vyhlásí první výzvy v rámci programu Horizont Evropa

Evropská komise dne 22. února představila pracovní program Evropské rady pro výzkum na rok 2021. Jedná se o první pracovní program v rámci programu Horizont Evropa, nového evropského rámcového programu pro výzkum a inovace na období 2021–2027. Zahrnuje tři hlavní výzvy k předkládání návrhů na projekty v oblasti hraničního výzkumu v celkové výši 1,9 miliardy EUR. Evropská rada pro výzkum (ERC) nabízí špičkovým výzkumným pracovníkům z celého světa, kteří jsou připraveni přijít do Evropy nebo v Evropě zůstat, granty na jejich průlomový vědecký a technologický výzkum, jehož výsledky mohou vytvořit základ pro nová průmyslová odvětví, trhy a sociální inovace budoucnosti.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_685

Nové nařízení o roamingu

Komise dne 24. února zveřejnila návrh nového nařízení o roamingu, aby mohli občané při cestách v rámci EU i nadále využívat roaming bez dodatečných poplatků, navrhla dnes. Nové nařízení prodlouží stávající pravidla, jejichž platnost skončí v roce 2022, o dalších deset let. Nařízení rovněž zajistí lepší roamingové služby pro cestující. Spotřebitelé budou mít například nárok na stejnou kvalitu a rychlost připojení jejich mobilní sítě v zahraničí jako doma, pokud budou k dispozici rovnocenné sítě. Nová pravidla rovněž zajistí účinný přístup k tísňovým službám, včetně lepší informovanosti o alternativních prostředích pro osoby se zdravotním postižením, a rovněž zvýší informovanost spotřebitelů o možných poplatcích za využívání služeb s přidanou hodnotou při roamingu.

Návrh nařízení je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-regulation-european-parliament-and-council-roaming-public-mobile-communications>

Ochrana osob pracujících prostřednictvím platformem

Komise dne 24. února zahájila na základě čl. 154 odst. 2 SFEU, jež stanoví požadavek konzultace se sociálními partnery, pokud jde o návrhy v oblasti sociální politiky na základě článku 153 SFEU. Cílem konzultace je diskutovat o zlepšení pracovních podmínek lidí pracujících prostřednictvím digitálních platformem práce. Práce prostřednictvím platformem se v EU rychle rozvíjí v rostoucím počtu obchodních odvětví. Může nabídnout větší flexibilitu, pracovní příležitosti a dodatečné příjmy, a to i pro osoby, pro něž by mohlo být obtížnější vstoupit na tradiční trh práce. Některé druhy práce prostřednictvím platformem jsou však rovněž spojeny s nejistými pracovními podmínkami, což se odráží v nedostatečné transparentnosti a předvídatelnosti smluvních ujednání, v problémech týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví a v nedostatečném přístupu k sociální ochraně. Mezi další výzvy související s prací prostřednictvím platformem patří její přeshraniční rozměr a otázka algoritmického řízení. Koronavirová krize urychlila digitální transformaci a rozšíření obchodních modelů platformem na vnitřním trhu. Tento vývoj a přeshraniční povaha digitálních platformem dále zdůraznily potřebu iniciativy ze strany EU, aby se pracovní podmínky lidí pracujících prostřednictvím platformem zlepšily. Pokud se sociální partneři nerozhodnou zahájit mezi sebou jednání po první nebo druhé fázi konzultace, zamýšlí Komise do konce roku předložit legislativní iniciativu.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_686

SDEU: jmenování pěti soudců a jedné generální advokátky, Tribunál: jmenován český náhradník

V říjnu 2021 skončí funkční období 14 soudců a 6 generálních advokátů Soudního dvora EU. V rámci částečné obměny složení Soudního dvora byl na první funkční období jmenován pan Miroslav Gavalec (Slovensko) a paní Octavia Spineanu-Mateiová (Rumunsko). Prodlouženo bylo funkční období soudce Niila Jääskinena (Finsko), soudce Larse Bay Larsena (Dánsko) a generální advokátky Juliane Kokottové (Německo). Jejich funkční období bude trvat do října 2027. Soudcem Tribunálu EU byl jmenován pan David Petrlík (Česká republika). Nahradí tak na zbývající část funkčního období (do srpna 2025) pana Jana Passera, který byl jmenován soudcem Soudního dvora.

Průzkum FRA s názvem „Zločin, bezpečnost a práva obětí“

Agentura EU pro základní práva (FRA) publikovala v únoru svůj průzkum s názvem „Zločin, bezpečnost a práva obětí“. Jedná se o druhý rozsáhlý lidskoprávní průzkum FRA, přičemž zpráva vychází z údajů více než 35 000 respondentů. Zpráva se zaměřuje na zkušenosti respondentů - obětí vybraných typů trestných činů, včetně násilí, obtěžování a majetkové trestné činnosti. Zkoumá rovněž, jak často jsou tyto trestné činy hlášeny policii, a uvádí další podrobnosti týkající se obtěžování a násilí, jako jsou pachatelé a místo, kde k incidentům došlo. Kromě osobních zkušeností s viktimizací analýza zkoumá, jak jsou lidé znepokojeni prožíváním trestné činnosti a zda

přijali opatření v reakci na vnímané riziko napadení nebo obtěžování, aby se vyhnuli situacím, kdy by k takovým incidentům mohlo dojít. Zpráva také zkoumá, jak by lidé byli ochotni zasáhnout, hlásit se policii nebo, pokud by byli požádáni, svědčit u soudu ve třech hypotetických scénářích: fyzické násilí mezi partnery, fyzické násilí na dítěti a zločin proti životnímu prostředí. Výsledky předložené v této zprávě nabízejí první údaje z celounijního průzkumu trestné činnosti o zkušenostech běžného obyvatelstva s viktimizací trestné činnosti na základě vybraných trestných činů, které mohou být použity k formování politiky EU a vnitrostátní politiky a právních předpisů o obětech trestných činů. Většina obětí trestných činů nehlásí případy viktimizace trestné činnosti policii, jak zjistily průzkumy trestné činnosti v průběhu několika desetiletí. Vzhledem k tomu zde uvedené údaje vyvažují oficiální statistiky trestné činnosti. Oficiální údaje o hlášené a zaznamenané trestné činnosti by měly být čteny společně s údaji z průzkumu trestné činnosti, aby bylo možné lépe porozumět plnému rozsahu a povaze viktimizace. Například roční přehled oficiálních údajů o antisemitismu v oblasti policie a trestního soudnictví Agentury FRA by měl být analyzován spolu s pravidelným sběrem údajů Agentury o incidentech antisemitismu, které zažívají členové židovských komunit v EU, z nichž mnozí nehlásí tyto incidenty policii. Srovnání oficiálních údajů a údajů z průzkumu trestné činnosti ukazuje, že většina oficiálních údajů nedostatečně reprezentuje skutečný rozsah trestné činnosti. Tato zpráva zkoumá výsledky s ohledem na sociodemografické charakteristiky osob. Patří mezi ně pohlaví, věk, vzdělání, zaměstnanecký status, hlavní zdroj příjmu domácnosti a oblasti, kde lidé žijí. Rovněž se zabývá výsledky na základě dodatečných charakteristik respondentů, které lze použít ke zkoumání situace vybraných skupin obyvatelstva, pokud jde o zdravotní postižení, zemi narození, občanství, etnickou příslušnost a sexuální orientaci.

Průzkum je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights_en.pdf

Studie o dopadech COVID-19 na vnitřní trh

Na žádost výboru IMCO Evropského parlamentu byla vypracována a v únoru zveřejněna Studie o dopadech COVID-19 na vnitřní trh a evropské spotřebitele. Studie analyzuje celou řadu aspektů a dospívá k závěru, že hospodářské a sociální dopady krize jsou obrovské. Evropská reakce na první vlnu krize však byla přiměřeně dobrá, pokud jde o ochranu vnitřního trhu a ochranu spotřebitelů a bylo jí dosaženo prostřednictvím opatření, která jsou v souladu s evropskými hodnotami. Aktuálně je však EU uprostřed druhé, ještě ničivější vlny. Vakcíny byly vyvinuty rychleji, než se očekávalo, tři byly schváleny pro použití v EU, takže existují důvody k naději, očkování však postupuje velmi pomalu. Zároveň, v poslední době se objevily nakažlivější varianty onemocnění COVID-19, které se v EU šíří. Pandemie COVID-19 představuje největší šok pro světovou ekonomiku od druhé světové války. MMF odhaduje, že světová ekonomika se v roce 2020 snížila o 3,5%, což je podstatně horší než stagnace po globální finanční krizi v roce 2009. Hospodářský šok pro širší evropské hospodářství je také podstatně větší než šoky z ropných šoků v letech 1973 a 1979. Očekává se, že hrubý domácí produkt (HDP) Španělska klesne o 12,4 %, hrubý domácí produkt (HDP) Itálie o 9,9 %. Pandemie představuje šok jak pro výrobu, tak pro spotřebu. Výroba v prvních měsících pandemie výrazně poklesla, ale výroba zboží se z velké části

vzpamatovala. Spotřeba klesla, spotřebitelské úspory se během pandemie zvýšily, stejně jako podnikatelské investice. Přeshraniční obchod se zbožím uvnitř EU během první vlny pandemie enormně poklesl, ale v létě 2020 se zotavil na téměř normální úroveň. Rozsáhlé programy zadržování pracovních míst zabránily nárůstu nezaměstnanosti, ale odpracované hodiny se během prvního uzavření silně snížily. Šok byl větší pro jižní Evropu než pro severní a východní Evropu. Ženy mají tendenci být ovlivněny ve větší míře než muži, zejména s ohledem na péči o děti a častější zaměstnání v odvětví služeb. Přejít na digitální služby (včetně elektronického obchodování a videokonferencí) a s ním i na práci na dálku výrazně zmírnil dopad pandemie. Digitální služby a sítě v EU si obecně vedly dobře. Na úrovni EU a členských států byla zavedena řada omezení – cestování, shromažďování, uzavření škol a nepodstatných obchodů, jež vedlo k dramatickému poklesu pohybu jednotlivců během doby uzavření, což sloužilo ke snížení šíření infekce, ale v mnoha případech za značné ekonomické náklady. Ve druhé vlně se většina členských států snažila zavést omezení selektivnějším způsobem, aby se snížil hospodářský dopad. Lidé omezili svůj pohyb, a to nejen kvůli vládou uvaleným omezením, ale také dobrovolně, protože si uvědomili riziko. Studie obsahuje seznam doporučení ohledně: ex post studií potřebných k zajištění pevného základu pro nové politické iniciativy k posílení připravenosti na budoucí pandemie; otevírání a zavírání hranic; cestování a cestovního ruchu; oznamování omezujících opatření prováděných členskými státy Komisi; v oblasti ochrany spotřebitele; automatizovaného trasování kontaktů; centralizovaného zadávání veřejných zakázek na očkovací látky, léky a OOP apod.

Kompletní studie je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/IMCO/DV/2021/02-22/p10_Study_Covid-19_EN.pdf

Výroční zpráva CCBE za rok 2020

Rada evropských advokátních komor (CCBE) zveřejnila v únoru svou výroční zprávu za rok 2020. Dokument poskytuje přehled organizační struktury CCBE a obměny členů Presidency; shrnuje všechny iniciativy, události, do jejich organizace se CCBE zapojila; uceleně informuje o hlavních tématech činnosti jednotlivých expertních výborů, publikovaných stanoviscích a komentářích k legislativním iniciativám EU a rovněž o unijních projektech, které byly CCBE ve spolupráci s Nadací evropských advokátů přiděleny, nebo o něž usiluje.

Kompletní výroční zpráva je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Publications/EN_2020_annual-report.pdf

JUDIKATURA:

SDEU: Stanovisko generálního advokáta ve věci C-821/19 Komise v. Maďarsko (kvalifikace pomoci žadatelům o azyl jako trestného činu), ze dne 25. února 2021

Podle generálního advokáta Rantose nesplnilo Maďarsko své povinnosti vyplývající z unijního práva, když stanovilo, že organizační činnost vyvíjená za účelem umožnit zahájení řízení o mezinárodní ochraně osobám, jež nesplňují vnitrostátní kritéria pro přiznání této ochrany, se trestá podle předpisů trestního práva. Kriminalizace této činnosti narušuje výkon práv zaručených unijním normotvůrcem v oblasti pomoci žadatelům o mezinárodní ochranu.

V rámci legislativní reformy uskutečněné v roce 2018 ztížilo Maďarsko podmínky přístupu k řízení o mezinárodní ochraně a podmínky provozování činnosti spočívající v poskytování poradenských služeb žadatelům o tuto ochranu. Maďarsko zaprvé zavedlo nový důvod nepřipustnosti žádostí o mezinárodní ochranu, a sice že žadatel před vstupem na maďarské území přicestoval přes bezpečnou tranzitní zemi. Zadruhé Maďarsko kriminalizovalo organizační činnost vyvíjenou za účelem umožnit zahájení řízení o mezinárodní ochraně osobám, jež nesplňují vnitrostátní kritéria pro přiznání této ochrany, a stanovilo omezení pro osoby stíhané nebo trestané pro takový trestný čin. Komise podala proti Maďarsku k Soudnímu dvoru žalobu pro nesplnění povinnosti, neboť měla za to, že zavedení výše uvedených podmínek porušuje směrnici o společných řízeních a směrnici o přijímání žadatelů.

V dnešním stanovisku generální advokát Athanasios Rantos nejprve připomněl, že protiprávnost důvodu nepřipustnosti zpochybňovaného Komisí již Soudní dvůr konstatoval v rozsudku ze dne 19. března 2020. Generální advokát proto Soudnímu dvoru navrhl, aby rozhodl, že zavedením důvodu nepřipustnosti Maďarsko nesplnilo své povinnosti vyplývající ze směrnice o společných řízeních. Generální advokát se následně zabýval tvrzeným porušením ustanovení unijního práva v oblasti pomoci žadatelům o mezinárodní ochranu. Generální advokát v této souvislosti vzal na vědomí, že judikatura maďarského ústavního soudu patrně zaručuje, aby prostá humanitární pomoc chudým a potřebným osobám nebyla stavěna na roveň protiprávní organizační činnosti. Zdůrazňuje však, že každá organizace nebo osoba, která poskytuje pomoc za účelem umožnit zahájení řízení o mezinárodní ochraně, nutně jedná s úmyslem umožnit dotyčné osobě zahájení takového řízení. Taková organizace nebo osoba tedy může mít přinejmenším pochybnosti o tom, zda dotyčná osoba splňuje či nesplňuje požadavky nezbytné pro přiznání této ochrany. Pochybnosti o pravdivosti tvrzení žadatelů jsou totiž neodmyslitelně spjaty s řízením o mezinárodní ochraně, které je vedeno právě s cílem určit, zda jsou podmínky pro přiznání této ochrany splněny.

Podle generálního advokáta je na příslušných vnitrostátních orgánech, nikoli na právních poradcích nebo organizacích či osobách nabízejících pomoc žadatelům o mezinárodní ochranu, aby posoudily, zda důvody uvedené v žádosti odůvodňují přiznání této ochrany v souladu s podmínkami požadovanými vnitrostátními právními předpisy. Generální advokát dospěl k názoru, že kriminalizace předmětné organizační činnosti je neodůvodněnou překážkou výkonu práv zaručených unijními právními předpisy v oblasti pomoci žadatelům o mezinárodní ochranu, a představuje tudíž nesplnění povinností vyplývajících z těchto právních předpisů.

Pokud jde konečně o maďarskou právní úpravu, podle níž je osobám trestně stíhaným pro napomáhání nedovolenému přistěhovalectví, dospěl generální advokát k názoru, že tato právní úprava nepopíratelně zesiluje negativní účinky kriminalizace shora uvedené organizační činnosti, avšak má za to, že tato právní úprava sama o sobě neodporuje unijnímu právu.

Kompletní stanovisko je k dispozici v českém jazyce zde:
<http://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-821/19>

SDEU: Rozsudek ve věci C-481/19 DB v. Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob), ze dne 2. února 2021

Fyzická osoba, proti které je vedeno správní vyšetřování pro delikt obchodování zasvěcených osob, má právo nevypovídat, pokud by z jejích odpovědí mohla vyplývat její odpovědnost za protiprávní jednání, za které lze uložit správní sankce trestní povahy, nebo její trestní odpovědnost. Právo nevypovídat však nemůže odůvodnit jakékoliv neposkytnutí spolupráce příslušným orgánům, jako je odmítnutí dostavit se k výslechu nebo použití zdržovacích taktik.

Dne 2. května 2012 Národní komise pro trh cenných papírů, Itálie uložila DB sankce v celkové výši 300 000 eur za správní delikt obchodování zasvěcených osob, k němuž došlo v roce 2009. Consob mu rovněž uložila sankci ve výši 50 000 eur za neposkytnutí spolupráce. DB totiž nejprve několikrát požádal o odložení data výslechu, na který byl předvolán jako osoba, které jsou známy skutkové okolnosti, a poté, když se k výslechu dostavil, odmítl na položené otázky odpovědět. DB poté, co byl zamítnut odpor, který podal proti těmto sankcím, podal kasační opravný prostředek ke kasačnímu soudu, Itálie. Dne 16. února 2018 uvedený soud zaslal ústavnímu soudu incidenční otázku ústavnosti týkající se ustanovení italského práva, na jehož základě byla uložena sankce za neposkytnutí spolupráce. Toto ustanovení stanoví sankce za nesplnění požadavků Consob ve stanovené lhůtě nebo za způsobení průtahů při výkonu jejích dohledových funkcí, a to i v případě osoby, které Consob vytyká delikt obchodování zasvěcených osob. Ústavní soud zdůraznil, že obchodování zasvěcených osob představuje v italském právu správní delikt i trestný čin. Dále uvedl, že dotyčné ustanovení bylo přijato na základě zvláštní povinnosti stanovené unijním právem, položil tedy Soudnímu dvoru otázku týkající se slučitelnosti těchto dvou aktů s Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a konkrétně s právem nevypovídat.

Velký senát Soudního dvora uznal, že existuje právo fyzické osoby nevypovídat, které je chráněno Listinou, a rozhodl, že směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014 umožňují členským státům dodržovat toto právo v rámci vyšetřování, které je vedeno proti takové osobě a může vést k prokázání její odpovědnosti za protiprávní jednání, za které lze uložit správní sankce trestní povahy, nebo její trestní odpovědnosti. Závěry Soudního dvora s ohledem na judikaturu ESLP, která se týká práva na spravedlivý proces, Soudní dvůr zdůraznil, že právo nevypovídat, brání zejména tomu, aby byla „obviněná“ fyzická osobě uložena sankce za odmítnutí poskytnout příslušnému orgánu na základě směrnice 2003/6 nebo nařízení č. 596/2014 odpovědi, z nichž by mohla vyplývat její odpovědnost za protiprávní jednání. Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že judikaturu týkající se povinnosti, aby podniky v rámci řízení, která mohou vést k uložení sankcí za protisoutěžní jednání, poskytly informace, které by mohly být později použity k prokázání jejich odpovědnosti za takové jednání, nelze per analogiam použít pro určení rozsahu práva nevypovídat priznaného fyzické osobě obviněné z obchodování zasvěcených osob. Soudní dvůr doplnil, že právo nevypovídat však nemůže odůvodnit jakýkoliv nedostatek spolupráce dotyčné osoby s příslušnými orgány, jako je odmítnutí dostavit se k výslechu plánovanému těmito orgány nebo zdržovací taktiky, jejichž cílem je odložení jeho konání. Soudní dvůr konečně poznamenal, že směrnicí 2003/6 i

nařízení č. 596/2014 lze vykládat v souladu s právem nevypovídat v tom smyslu, že nevyžadují, aby byla fyzické osobě uložena sankce za odmítnutí poskytnout příslušnému orgánu odpovědi, z nichž by mohla vyplývat její odpovědnost za protiprávní jednání, za které lze uložit správní sankce trestní povahy, nebo její trestní odpovědnost. Členským státům přísluší zajistit, aby fyzické osobě nemohla být uložena sankce za odmítnutí poskytnout takové odpovědi příslušnému orgánu.

Kompletní rozsudek je k dispozici v českém jazyce zde: <http://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-481/19>

ESLP: Rozsudek ve věci Ramazan Demir proti Turecku (stížnost č. 68550/17), ze dne 9. února 2021

Zamítnout vězni - advokátovi možnost zjišťovat informace na internetových stránkách (např. ESLP) ohledně svých právních záležitostí bylo neoprávněné.

Evropský soud pro lidská práva ve věci Ramazan Demir proti Turecku jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení článku 10 (svoboda projevu: svoboda přijímat a zjistit si informace) Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Případ se týkal nevyhovění žádosti a zamítnutí přístupu ke konkrétním internetovým stránkám panu Demirovi během jeho vyšetřovací vazby ve věznici Silivri v roce 2016 vězeňskými orgány. Pan Demir, advokát, si ve vazbě přál navštívit internetové stránky Evropského soudu pro lidská práva, Ústavního soudu a Úředního věstníku za účelem přípravy vlastní obhajoby a sledování případů svých klientů. ESLP měl za to, že přístup vězňů na určité stránky obsahující právní informace je tureckým právem upraven pro účely vzdělání a rehabilitace; omezení přístupu pana Demira na výše uvedené internetové stránky, které obsahovaly pouze právní informace, jež by mohly být pro žadatele relevantní v kontextu jeho profese a zájmů, představovalo zásah do jeho práva na informace. V této souvislosti poznamenal, že vnitrostátní soudy neposkytly dostatečné vysvětlení, proč přístup pana Demira na internetové stránky ESLP, Ústavního soudu nebo Úředního věstníku nelze považovat za přístup, který turecké právo již umožňuje pro účely vzdělávání a rehabilitace žadatele. Vnitrostátní soudy také dostatečně nezdůvodnily, zda a proč by měl být pan Demir považován za vězně představujícího určité nebezpečí nebo příslušníka ilegální organizace, vůči němuž by pak mohl být omezen přístup k internetu. Kromě toho ani soudy ani vláda nevysvětlily, proč bylo uloženo a panem Demirem poté napadené opatření v roce 2006 nezbytné v projednávané věci, s ohledem na legitimní cíle udržování pořádku a bezpečnosti ve věznici a předcházení trestné činnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že dotýčný zásah nebyl v demokratické společnosti nezbytný.

Celé znění rozsudku ESLP naleznete ve francouzském jazyce zde: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-207804>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK